

Anul 2. 28 Ianuarie (10 Februarie) 1905—6 Nr. 7.

Reuniunea învățătorilor români

dela școalele populare confesionale ortodocse

din protopresbiteratele

Arad, Chișineu, Șiria, Boroșineu, Buteni, Radna și
Hălmagiu.

Organ periodic oficios

redactat

din încredințarea comitetului reuniunii de

Iosif Moldovan

vice-președinte.

Edițiunea Reuniunii.

Abonamentul 5 coroane pe an.

Apare odată pe lună.

Arad, 1905.

Tiparul tipografiei diecesane greco-orientale române.

„Reuniunea învățătorilor“

organ oficios

apare odată în fiecare lună

Abonamentul anual e 5 cor.

se solvește anticipative la adresa casarului reuniunii *Iuliu Grofșorean* învățător în Galsă p. u. *Világos*.

Manuscriptele

sunt a se adresa redactorului *Iosif Moldovan* director școlar în Arad Piața Tököly Nr 8.

Rugăm pe tot românul de inimă, a spriginî acest organ al școalelor române.

Ofertele mărinimoase, pentru fondul de editare al organului nostru, sunt a-se trimite la adresa casarului reuniunii.

Onoratele redacțiuni sunt rugate a ne trimite foile în schimb.

Foile primite le păstrăm pentru biblioteca reuniunii.

Anunțuri se fac în mod foarte răstrâns și să plătesc anticipative: șirul 50 fil. Jumătate pagina: 12 cor. O pagină întreagă: 20 cor.

Epistoală deschisă către învățători.

Fraților!

Cum să remunerez simțemintele ce mi-le păstrați și cu ce să revanșez cuvintele de încurajare ce mi-ați adresat? Putința și voința mea sunt mult mai debile, de cât să pot aprea nobilele voastre sentimente. Dar de cumva cu adevărat va-ți convins, că calea pe care purced eu, este calea mântuirii noastre, atunci cel mai potrivit răspuns ce vi-l pot da este: »*Faceți și voi asemenea*«.

Fraților! Nu așteptați mântuirea noastră dela nime, că nici Isus Hristos Domnul nostru nu a împărțit mântuirea ca grație, ci prin fapte și învățături a arătat numai calea mântuirii, zicând celor ce ascultau învățăturile lui: »*Faceți și voi asemenea*«.

Mântuirea, nu este dar, ci este un drept, pe care fiecare om și-l poate elupta.

Așa stăm față cu drepturile eterne și divine, așa și cu cele lumești. Cum vom putea aștepta drepturi ca grație dela oameni, când chiar și drepturile divine trebuiesc eluptate?

Să nu ne surprindă deci pășirea ostilă față cu noi să nu ne supere și descuragieze greutățile ce întimpinăm, ci să le conșiderăm de lucruri firești, de greutăți naturale pe cari trebuie să le învingem, dacă voim să ne învrednicim de mântuire. Și e bine așa. Cine voiește drepturi,

lasă învrednicească-se de ele. Corpul învățătoresc încă trebuie să se învrednicească de ceea ce dorește a ajunge. Apoi nici nu ar fi bine, dacă s'ar lăsa calea deschisă, ca să poată intra în corporațiunile noastre ori cine, fără piedică. Să stăruim deci a ne îndemni și pentru asemenea locuri și încât aflăm între noi și în noi puteri demne, să le deschidem calea, ori-ce greutăți vom înalțăm, să purtăm în scopul acesta luptă, cu cei ce ne stau în cale, dar lupta să fie cinstită, lipsită de ori-ce patimă.

Aceste sunt ideile ce mă preocupă în lupta ce o port pentru mântuirea cinstii noastre și pentru drepturile noastre Domnilor și fraților învățatori. E drept că suferințele ce înfrunt sunt mari, dar credința că: *»în foc să lămurește aurul«* și balzamu vindecător al cuvintelor noastre mă fac să uit atacurile și să consider în cei ce le-au îndreptat, nu dușmani, ci sentinele cari veghiază ca în corporațiunile noastre bisericești să poată intra numai oameni chemați și demni.

Domnilor și fraților! Folosindu-mă de aceasta ocaziune, nu pot întrelăsa, a vă comunica vederile mele cu privire la acțiunea ce o avem să o dezvoltăm privitor la la îndreptățirea noastră.

Stăm în fața restaurărilor. Să stăruim pe toate căile cinstite a ajunge câți mai mulți învățatori în corporațiunile bisericești — începând dela comitetul parohial și până la sinodul eparhial — și apoi de acolo să arătăm lumii, că nu voim stat în stat, nici să ne rupem din legăturile bisericii, ci prin surparea conservatismului dăunător școlii, să dăm avânt culturii și prin aceasta să creem legături mai tari și mai trainice între biserica mamă și fica sa școala confesională. În fața unui scop at de mare:

Să nu stăm cu mâinile în sân, căci nu trăim în Eldorado, ca să ne sboare porumbul fript în gură, ci să ne punem la lucru, în școală și afară de școală, pentru elutarea: cinstei, considerațiunei, respectului și a drepturilor ce ni se cuvin.

E drept că pentru asemenea stăruință eu am fost decretat de inmodest, dar să nu uitați, că modestia prea mare degenerază în lașitate, care este un păcat și mai urât și mai dăunăcios.

Nu pot îndestul a Vă atrage atențiunea și asupra organului reuniunii, pentru care s'a arătat atâta însuflețire la adunarea noastră generală și de care vom avea neapărata lipsă în lupta, ce avem să o purtăm, contra întunecului neștiinței. Să stăruiti cu fapta și cu cuvântul la toți și la toate, îndeosebi la membrii reuniunii, să spri-ginească organul nostru, trimițând cassarului reuniunii, Domnului Iuliu Groșorean, taxa abonamentului 5 coroane, pentru că la caz contrar suntem împedecați în editarea lui.

Când trimiteți abonamentul, aduceți-vă aminte și de fondul întemeiat pentru arătarea recunoștinței față de cel mai mare binefăcător al nostru, și dați din puținul vostru câte 1 coroană și pentru augmentarea acestui fond.

Și cu aceste, în speranța că cuvintele și povețele mele vor prinde rădăcini în inimile voastre și vor rezulta roade bogate și demne de numele nostru, am rămas dorindu-vă din inimă

In anul nou și în tot decursul vieții multă fericire!

A r a d, la 31 Decemvrie v. 1905.

al vostru frate

Iosif Moldovan.

Terminologia Matematicei.

În ședința de toamnă a departământului nostru am primit însărcinarea de a lucra după vederile și modestele mele cunoștințe un plan, care să conțină terminele aflate de mai acomodate la predarea studiului Matematice în școala poporală, cu scopul de a putea introduce astfel o uniformitate în învățământ, din punct de vedere terminologic. Îmi permit a anticipa, că această însărcinare, de altcui prea onorifică pentru mine, ar trebui să apese umerii mai multor învățători experți, cari s'au croit deja un mers bine chibzuit la procesul învățării acestui studiu, la lumina experimentărilor raționale, cari dispun deja de un magazin cât de mic de filozofari în această direcție, știind noi bine că orice învățător de curând eșit de pe băncile institutului pedagogic, oarbea în lipsa de praxă și în modul de predare al acestui studiu, decum în terminologie, sau fiind eu și mai liber în exprimarea vederilor mele, ar trebui să apese umerii unui bărbat specialist în această direcție, (fac aluzie, la D-nul prof. de Matematică, a președintelui nostru institut).

Abstând însă dela aceste filozofări, pentru că soarta pe mine a căzut, notez și accentuez numai împrejurarea, că a determina terminele la diferite operații a studiului Matematicei, adică a stabili terminologia unui studiu atât de important, și care a trecut deja prin atâtea stadii, până ce ni să prezintă în forma de azi, e un ce nu se poate mai dificil, pentru că eu ca atare sunt condus de o părere sau vedere, altul de altă și mi-e teamă în cele din urmă, că de această temă mă voiu achita tocmai în acel chip ca Nastratin cu cuptorul său. Nastratin voește a zidi

un cuplor. El nizuește în fel și chip, ca talentul său de a zidi, să pună în respect pe toți; câți vor privi al său cuplor.

I.

Și să puse la zidire
Cărămizi avea destule
Toate de ars în foc sătule
Deci frumos le înșirui
Ș'apoi gura chibzui.
Dar în care parte anume,
Să o pună nimerit,
Ca să placă și la lume
Gustul său deosebit?
În spre stânga e mai bine,
Că spre ușa casei vine
Zise dânsul. — O croi,
Cu lungimea și lățimea să 'nvoi
Și m'î grabnic de cât sfada
Și cuplorul fuse gata.

II.

Dar acum putea să cadă
Ori și cine să îl vadă,
Un prieten, doi veniră,
Și cuplorul cum priviră,
Unul zise, e frumos,
Numai gura e prea jos,
Celalalt, că de eră
Mai înalt, se potriva. —
Pe alți mulți el mai aduse
Dar măcar la doi nu fuse
Tot acelaș gust, — că unul,
Îl găsia vartos ca tunul!
Dar cu gura în spre ușă
Zicea că-i spân ca-o mătușă
Că-n partea dreaptă gura

Sfârșește toată levatura.
Altu'n partea despre fund,
Altu'n stânga — unul scund —
Că-i mai nalt ca el și n'are
Gura potrivit de mare.

III.

Atunci bietul Nastratin,
Când văzu că toți ce vin
Nu să potrivească la gust,
Să gândească, — ce cap îngust
Am și eu. — la să-l clădesc
După gustul lor obștesc!
Îl strică a suta oară,
Și cu mâna lui ușoară
Pe o largă cu patru roate
Îl clădi. — Ei ce socoate
Domnul?... întrebă într-o zi
Pe un prieten ce-i sosit!
— Mai la stânga dacă ar stă,
Zise el, te-ai lăuda!
Nastratin fuga-l suci
Și pe stânga îl potrivea,
Care apoi precum poftia
Nastratin așa învătea,
Încât astfel isbuti
Pe ori cine a mulțami.

Nu-i în lume om să facă,
Lucru ce la toți să placă,
Filosoful Nastratin
A înțeles-o pe deplin
Dar nu pot să-și pună toți
Lucrările lor pe roți!!!.

Tema proprie.

I. Matematica.

Știința care tratează în genera despre mărimi, se numește Matematică. Fiecare obiect din care se compune

mărimea, se numește unitate, mărimea însăși multiplu. iar expresia multiplului număr. Partea aceea din Matematică, care cercetează cu deamănuntul numerii și raportul dintre ei, se numește Aritmetică.

II. Aritmetica.

Calculul — la cei vechi de obicei aritmetică numit — îl aflăm între cele șapte arte: gramatica, retorica, și dialectica formând trivium; apoi aritmetica, geometria muzica și astronomia formând quadrivium. Cuvântul aritmetică să derivă dela cuvintele grecești arithmos = număr și ethikae = știință. Să mai numește și calcul, calculațiune, dela latinescul calculus = petrică, apoi socoată și alte numiri, la cari nu mă pot estinde, nepermițându-mi titlul temei.

Nainte însă de a trece la tema propriu zisă, să ne întrebăm, oare aritmetica — folosindu-ne de acest termen — care după părerea filosofului grec Pithagora, trebuie să se învețe mai înainte și care studiu ține locul de mamă, față de celelalte studii, să potrivește oare această știință pură abstractă cu cercul de intuițiune al vieții copilărești? Oare nu e numărul, care e fundamentul și mijlocul calculului. un ce, cu totul străin reflexiunei pruncești? Permiteți-mi numai să ne întoarcem privirea la viața copilului în casa părintească, încă înainte de a păși pragul școalei și-i vom afla (încă între al 3-lea, 4-lea și cu atât mai vârtos în al 5-lea an al etății sale) frământându-și mintea tinerică cu numeri. Nu-și află micuțul dimineata »o« opincuță (o cismuță). îi lipsește o jucărie, lipsește dela masă un conmesean obicinuit, îndată întreabă: unde-i opincuța, unde-i jucăria, unde-i N. N. dela masă? Fată dar închipuirea unității deja înrădăcinată în mintea lui cea fragedă. Tot asemenea îți răspunde, când participă și el cu părinții săi la cutari ocaziuni, că a văzut doi, trei, mulți domni. Iată dar și închipuirea »pluralității« în micul său magazin de intuițiuni. Alta! Tot așa știe micuțul nostru

că atare vestmânt pentru el e prea mare sau prea mic, prea larg, prea strimt; că cutare obiect e prea lung ori prea scurt — Ce ne mai trebuie? — Iată deci și noțiunea măsurii etc. Din aceste rezultă, că calculul după ființa sa nu e o știință bazată numai pe experiențe, ci e întemeiată nemijlocit în legile cugetărei noastre, adică elementele fundamentale ale măsurării și ale socotirei sunt primele deprinderi, ce și le câștigă sie-și priceperea încă și cea mai debilă. Iată deci pentru-ce s'a primit aritmetica printre cele dintâiu obiecte ale învățământului primar, a cărei chemare poate numai să fie:

de a nutri mai departe, a clarifica și a formă aceea dispoziție pruncească, ca să devină cu timpul independentă. Și cum să poate aceasta, după-ce știm, că studiul acesta, are de a face cu numeri, cari în sine sunt numai închipuiri, un ce abstract, ținând strâns la principiul, că învățământul prim și aici are să înceapă dela intuițiunea sensuală? Metodica a rezolvit aceasta cu deplin succes așa, că aduce numerii pe tot locul în legătură cu casuri și obiecte din viața practică, ca tot alăția numeri concreți, dezvoltând astfel materialul aritmetic ca calcul practic, adică ca mijloacilor între cugetarea intuitivă și cea reprezentătoare, făcând pe școlarul nostru a trece dela intuițiunea empirică la abstracțiune și la reflexiune, prin care două lucruri puse la cale, băiatul începe pe încet a-și cunoaște propria sa putere spirituală și fiecare cunoștința nouă, o privește de proprietatea lui nealterată, fiind apoi cu timpul stăpânul nebiruit al acestui studiu important. Ași dori foarte să pot vorbi la acest loc mai departe despre calculul vechiu al diferitelor popoare, despre »abacus«ul Chinezilor, despre calculul ieroglific al Egiptenilor, despre calculul pe degete, despre tabelele pestaloziene, apoi despre interesantele raboșuri (răvașe) sau creștăturile străbunilor nostri, practicate pe usile caselor încă și azi de o parte a masei, precum și despre metoda, procesul, forma, tonul și mijloacele acestui studiu imperator, ceea ce n'o pot face, fiind limitat de către titlul acestei teme.

Fiind deci dispensat dela tratarea acestora, trec la tema propriu zisă.

III. Noțiunea calcului. A calculă înseamnă a afla din numerii dați, alți numeri, cari atârnă dela aceia după legi anumite. Calculul are de a face cu numeri. Și ce sunt numerii? Nimic alta de cât niște închipuiri, cari arată cătățimea ființelor sau a obiectelor, ceea ce se vede dela întrebările: câți? câte? la cari răspundem cu numeri. Nicăiri nu aflăm deci în natură numărul 2, ci numai doi oameni, două mere, și oamenii numai în cazuri anumite (bunăoară pentru a încungiură tautologia nemijlocită în vorbire) abstrag numerii dela obiecte. De aci vedem că numerii după originea lor sunt de 2 feluri, concreți, lângă cari stau obiecte concrete, și abstracți sau curați, cari stau singuri în vorbire. După cătățimea ce exprimă numerii, ei sunt întregi, cari arată lucruri din care nu lipsește (nimic) nici o parte, și frânți, cari arată numai una sau mai multe părți asemenea de mari, dintr'un întreg. În fine, după formă numerii pot fi numeri simpli sau compuși etc. Numerii întru cât sunt abstracți îi auzim numai, voind a nii înfățișa îi scriem, și semnele cu cari îi scriem să numesc *cifre*. Așadar ce sunt cifrele, nimic alta de cât semnele văzute pentru numerii ce-i auzim.

La noi până azi sau susținut 3 feluri de cifre: arabice, romane și bisericești (cirile sau grecești). În calcul întrebuintăm numai cele arabe (indiene sau indi-arabe). Cifrele aceste sunt zece la număr și anume 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 și cifra ajutătoare »0« (de care obvinând singură la ceva întreprindere. Dumnezeu să ne ferească — mai ales pe noi dascălii — fie zisă dară vorba între noi), prin cari cifre cu punerea lor sistematică lângă olaltă putem înfățișa toată mulțimea cea nemărginită a numerilor.

Baza întregu'ui calcul este numărul, care se poate mări și înmulți neconținut, iar temelul tuturor oamenilor este unitatea, obiectul singuratic. Unitatea este nota comună a obiectelor numărate. Cu alte cuvinte numărul „unu“ este fundamentul tuturor numerilor. Dintr'insul să

formează ca dintr'o tulpină comună toți numerii, iar modul cum se întâmplă aceasta, e cunoscut în calcul sub numirea de speciile sau operațiunile aritmetice. Acestea sunt următoarele: *a)* Punem lângă unul încă unul, lângă doi încă unul, lângă 3 încă unul etc. Operațiunea aceasta o numim »numărare înainte«. *b)* În direcțiunea opusă asemenea formăm numeri, precum: luând unul din trei, unul din doi, etc. aceasta este numărare îndărăpt. *c)* Când la un număr cunoscut adăugăm oarecare alt număr ori și mai mulți numeri cunoscuți (d. e. la patru adunând trei capătăm șapte, sau adăugând la doi încă trei și încă doi să face iară șapte) avem »adaugerea«. *d)* Dacă subtragem dintr'un număr cunoscut (d. e. din opt subtragem 3 și să face cinci) avem »subtragerea«. *e)* Luând acelaș număr de atâtea ori de câte ori ne arată alt număr dat (de. e. pe 4 de 2 ori să face opt) avem »înmulțirea«. *f)* Împărțind un număr dat întratătea părți asemenea, câte ne arată alt număr dat (d. e. șase împărțindu-se prin doi face 3) avem »împărțirea«. *g)* Cercând de câte ori se poate afla un număr întraltul (d. e. doi în opt să cuprindă de patru ori), avem »măsurarea«, *cuprinderea* sau »desfacerea«. Unele din acestea șapte operațiuni stau în strânsă legătură între sine, răzîmându-se una pe alta. Așa numărarea înainte e baza adăugării și aceasta a înmulțirii; numărarea îndărăpt este baza subtragerii și aceasta a împărțirii, cu care de obicei se ia într'una și măsurarea; întors înmulțirea este numai o adăugere și aceasta numai o numărare înainte prescurtată și împărțirea numai o subtragere ca și aceasta o numărare îndărăt prescurtată. Dar în viața zilnică, după un us îndelungat, oamenii sau dedat a vorbi despre patru operațiuni sau specii: adăugere, subtragere, înmulțire și împărțire. Am zis mai nainte, că calculul își are motivul existenței sale în legile cugetării. Chiar pentru aceasta, poate să existe numai un singur calcul adevărat, calculul cu mintea, calculul raționat. Anume: calculatorul cugetător mai întâi va judeca bine (la rezolvarea problemelor sale) raporturile reale și numărare din fiecare temă și apoi

pe baza acestei judecăți, va împreuna numerii dați, așa încât să poată ajunge la numărul necunoscut ce să caute. La această lucrare deosebim 2 feluri de calcul și anume: calculul verbal sau oral și calculul în scris. Amândouă speciile aceste de calcul își au însemnătatea și valoarea lor netăgăduită. Pe când calculul în scris ne pune în poziție de a predomina numerii și a studia după plac raporturile lor împrumutate, încât cu cifre putem să ne resolvim ușor orice temă sau problemă: calculul oral de altă parte este soțul nedespărțit al omului la tot pasul și în tot ceasul. Nu toldeuna când calculăm avem la noi hârtie, penă, negreala ori cerusă și placa, deci vom calcula în minte. Apoi afară de aceasta chiar problemele cele mai ușoare care în minte le putem deslega mai iute, sunt acele care ne vin mai des în viața de toate zilele. Calculul oral favorizează într-un mod însemnat închipuirea corectă a raporturilor numerale și deprinde memoria numerică, apoi este tot odată și cea mai bună pregătire pentru înțelegerea calculului în scris. În urmare, aceasta pe toate treptele învățământului trebuie să se pregătească și să se introducă prin acela. Lucru firesc că pe treapta primă, unde școlarii se mișcă în cercul numerilor dela 1—100, predomină exclusiv calculul oral: iar cel înscris unde să face, să face numai la temele deslegate în minte, de-o parte spre a le înprina mai bine în memorie, iar de altă parte, pentru a procura școlarilor material de ocupațiune în tăcere, până ce învățătorul instruează alt des-părțământ și totodată spre a-i familiariza cu operațiunile în scris, care se ivesc în formă potențată și hotărâtă numai la numerii peste 100. În urmă, calculul oral și cel înscris, înaintează îmbinate, dându-se preferință celui dintâi. Și dacă acum orice calcul este lucrare spirituală, deosebirea de calcul în cap și pe tablă nu are loc. Calculul nu-i manufactură, ci un lucru spiritual. Totdeauna calculăm cu reprezentațiuni numerale și orice deslegare este rezultatul unui proces cugetător. În urmare vom trebui să ne întrebăm neînterupt: Ce știm? ce nu știm? Așadar: ce-i

de căutat? ce vom căuta mai întâiu, ce după aceea, care-i întrebarea? Aceasta înseamnă a da problemei analiză matematică, spre deosebire de analiza reală care mijlocește înțelegerea împregiurărilor unei probleme. Să grijim ca problemele pot veni înainte în trei forme, în numeri abstracti, numiți (concreți) și ca aplicate. a) Problemele cu numeri abstracti, cuprind câtașimi nenumite de unități, provăzute cu semnele aritmetice, ce ne arată operațiunile cărora avem să le supunem. În patru moduri putem exprima operațiunile numerale abstracte, anume:

a) *Prin expresiuni elementare.* Aceste sunt îndatinatele cuvintele dela operațiunile aritmetice: și, cu, mai din, fără, mai puțin, înmulțit, mai de multe ori sau ori, apoi împărțit prin sau în.

b) *Prin expresiuni sinonime,* a mări, a adăuge, a mai pune, a mai numără, a micșoră, a scădea, a scăși, a scoate, a subtrage, a înmulți, a multiplica, a împărți, a divide, a cercă a cătea parte, de câte ori să află sau să cuprindă.

c) *Prin expresiuni aritmetice:* adenzi, sumă, a sumiza, minuend, substraend, rest, factori, product, dividend, divisor, cuotient.

d) *Prin expresiuni algebraice* x (numărul necunoscut) etc.

Notez aci, că espunerea uneia și aceeași operațiuni în felurite moduri, înaintează cultura limbistică a școlarilor cu toate aceste, pe treapta întâiu a învățământului ne vom folosi numai de un fel de expresiuni și anume de cele mai ușoare, cum sunt expresiunile elementare; și apoi cu cât înaintează școlarii, cu atât vom putea varia și cu expresiunile. Fiecare oară de calcul să promoveze vorbirea corectă și scrierea bună. Calculul are să se tracteze pe toate treptele ca deprindere în cugetarea dreaptă și în vorbirea corectă. Ceeace pricepem bine, descoperim prin limbă. Dacă școlarul expune rezultatul final al cutarei operațiuni în mod nesigur, îndoelnic, cu gura de jumătate.

fără accent, e semn că n'a pătruns bine încă tema sau problema.

Având în vedere în linia primă la terminologia acestui studiu, așadar dezvoltarea simțului de limbă precum și întărirea și consolidarea lui pe fundamente sănătoase gramaticale, trec la terminologie, tratând fiecare operațiune, exclusiv numai din punct de vedere terminologic.

Cap. II.

Cele patru operațiuni aritmetice fundamentale.

I. Adaugerea.

Orice numărare progresivă este *adaugere*. În sistemul cel natural punem, adică adaugem, la o unitate încă una, etc., sau folosindu-ne de expresiunile sinonime, mărim, mai punem, mai numărăm, cu drept cuvânt li putem zice acestei operațiuni adaugere, pentru că lângă o unitate un multiplu, adaugem pe altul. Să ne ferim a zice acestei operațiuni adunare, pentru că aceeașta o face învățatorul superficial la predarea aritmeticei; pentru că a aduna nu putem un număr lângă altul, a aduna putem fân, iarbă, a aduna ghem ș. a. de loc un număr lângă altul, deci e necorect, a întrebuița expresia *adunare*.

La această operațiune, în clasa primă și a doua, le facem cunoscut numai definițiunile adaugere și sumă. Ceea ce privește semnul adaugerei acesta e o cruce dreaptă și-l cetim »cu« și nu cu altă espresie, care confundă pe elev și învățator. La cetirea sumei de numeri întregi nu, vom folosi espresiile unimi, zecimi, sutimi, cari sunt și înseamnă părți de zece, de sută etc. ci unități, zeci, sute etc. Nu vom folosi în calcul termenul »face«. d. e. cât face 2 mere cu patru mere, elevul resp. $2 + 4$ face șase mere. De elev nu ne mirăm că ne dă așa un răspuns pocit din punct de vedere gramatical, dar ne mirăm de învățator, răspunsul corect e $2 + 4$ »fac« și nu face 6, și dacă folosește termenul fac știm toți pentru ce, numai e de lipsă să documentez eu. Alta: cât face 8 școlari cu 3 școlari. Elevul

$8 + 3$ face 11 școlari. Pentruce să mai facă, că sunt deja făcuți. Corect e $\frac{\text{câți sunt}}{\text{câte sunt}} 8 + 3 =$ elevul $8 + 3$ (oameni mere, pere, școlari) nu face sau fac, ci $8 + 3$ sunt 11. Nu e corect a întreba cât e $4 + 5$, ci câți sunt 4 (adecă oameni) cu 5 (adecă oameni). $4 + 5$ sunt 9. Nu e corect a răspunde $4 + 5$ e 9, ci 4 cu 5 sunt 9. Cu atât mai vârtos nu e permis învățătorului să întrebe cât e $8 + 3$ (pentru-că avem de a face cu pluralul și nu cu singularul) ci câți sau câte sunt $8 + 3$. Nu e bună întrebarea cât costă, ci cât prețuește. Nu e bine a zice: numără înapoi, ci îndărăt dela. În fine cu cât elevii înaintează, cu atât vom putea varia și cu expresiunile. Dela clasa a III-a în-sus le vom face numai cunoscute expresiunile aritmetice ale acestei operațiuni, adenzi, sumanzi, a sumiză. Peste tot orice numărare înainte este adaugere (și nu adunare), numerii cari îi adaugem să zic adenzi, sau sumanzi și ce ne ese, sumă.

Operațiunea II Subtragerea.

Subtragerea e o numărare întreruptă, adecă numărăm în șirul de numărare atâtea unități, câte arată d. e. a., și apoi tot în acel șir să numărăm îndărapt cât arată b. Numărul cel de micșorat se va numi *numărul de micșorat*, iar acela cu care micșorăm se va numi *micșorător*, iar ce ne ese, se va numi rămășițe sau remanență. Aceasta în clasa I și II. Dela clasa a III în sus însă, când s'a mai lărgit cerul de cunoștință a elevilor, ne vom folosi de expresiunile aritmetice, *minuend*, *subtraend* și *rest* sau *diferință*. Semnul subtragerii va fi o lenioară orizontală, care se va ceti »din«, de altcum sunt bune și expresiunile »mai puțin cu« sau »fără de«. Și aici accentuez că nu e corect a întreba: Cât face 8 fără 6, ci câte sau câți mai rămân, dacă din 8 mere mâncăm 6 mere.

Operațiunea a III-a Înmulțirea.

Înmulțirea este o adaugere prescurtată. A înmulți dară pe trei cu doi, înșamnă a pune pe »a« de atâteaori

ca adend, câte unități cuprinde 2. Numărul pe care voim să-l înmulțim se numește »număr de înmulțit«, iar acel cu care înmulțim se numește »înmulțitor«, ce ne iese e *product*, la care în cl. I și a II vom zice iarăși *sumă*. Și aici, până la clasa a treia, vom folosi expresiunile elementare și cele sinonime și numai dela clasa a III încolo le vom face cunoscute expresiile aritmetice, *multiplu*, a *multiplica*, *multiplicând*, *multiplicator*, *factor*, *product*. Semnul înmulțirii e o cruce plecată și să celește ori sau înmulțit. Nici aici nu vom zice 2×3 face 6, ci 2×3 sunt 6 și nu 2×3 e 6.

Ca greșeli speciali contra vorbirii corecte însemnăm mai ales următoarele:

1. *Schimbarea factorilor*; școlarii calculează d. e. Dacă un hl. de grâu prețuește 14 coroane, 15 hl. vor prețui de 14 ori 15; în loc de 15 ori 14 coroane.

2. *Schimbarea pluralului cu singularul său întors*. Dacă 100 cor. capital aduce 5 cor. interese, 1 coroană »vor« aduce în loc de »va« aduce etc.

Operația IV-a Împărțirea.

Împărțirea e o subtragere repetită, sau o operațiune întoarsă dela înmulțire. A împărți dară pe 24 prin 3 însemnă a subtrage pe 3 din 24 de atâtea ori, de câte ori să poate etc. Numărul pe care voim să-l împărțim, să numește *nrul de împărțit*, nrul cu care împărțim să numește »împărțitor« iar ce ne iese, în cl. I și a II-a o vom numi *sumă*. Dela cl. III-a în colo, le vom face cunoscute expresiunile aritmetice a acestei operațiuni: *a divide*, *dividend*, *divizor*, *diviziune*, *cvoțient*.

Semnul împărțirii sunt 2 puncte puse unul sub altul, pe cari le vom ceti »împărțim prin«. Nu vom zice apoi 3 în 24 să află, pentru că e de mult aflat aceea, nici vom zice că 3 merge în 24, cu atât mai vârtos nu vom zice 3 în 24 »mere« sau pere etc. ci vom zice 3 în 24 să cuprinde, în 24 cu rest sau fără rest de...

Notez aici, la acest loc, că în cl. I și II calculul elevii îl vor cunoaște sub numele de Socoată, și numai dela clasa III în colo sub numirea de aritmetică, explicându-i-se acest termin.

Frânturile.

Numeri franți sunt aceia, cari arată una sau mai multe părți asemenea de mari dintr'un întreg. Nu e corect a zice frângere ci frântură. Motivul că a frânge zicem în timpul de față, după ce odată am frânt întregul, nu-i vom zice nr frâng, ci nr frânt, așa dară frântură.

Nu mă opresc a da definițiuni, ci trec mai departe. Aici își au locurile numirile de unimi, treimi, zecimi, sutimi, miimi, ca tot alătea părți, de trei, de zece, de sută, de mie, etc., așadar nu zece unimi fac a zecea, ci zece *unități* fac o zece, fiind unimile numai părți din unitatea întreagă. Alta deci e zeci și alta zecimi. O zece sunt 10 unități la olaltă, iar o zecime sunt zece părți asemenea de mari dintr'o unitate împărțită în zece. *La cele 4 operațiuni cu termine, nu vom folosi nici terminele elementare nici cele sinonime, cari le-am arătat înainte, ci numai terminele aritmetice, arând de a face cu clasele superioare, grijind bine că tot ce e înainte de p. zecimal e unitate, zeci, sută, adecă întregi; iar ce e după punctul zecimal e zecime, sutime, miime, adecă părți de zece, de sută, de mie. Asemenea la frânturile vulgare sau de rând ne vom folosi de terminele aritmetice înainte arătate la cele patru operațiuni, observând numai, că linia la frânturi o vom trage orisontal și nu piezis; apoi nu vom zice frângeri proprii și improprii, ci adev. și neadev., nu numitori omogeni și eterogeni, ci numeri cu aceeași numitori și anumitori deosebiți. Celelalte termine sunt corecte, precum numerator, numitor străformare etc. etc.*

Măsurile.

Măsura este unitatea sau norma cu care hotărâm anumite mărimi, iar mărimile sunt peste tot de 3 feluri

și anume: 1. Mărimi estensive cari se rapoartă la spaț, 2. mărimi protensive ce să reduc la timp, 3. mărimi intensive cari exprimă gradul unei puteri sau forțe. Și fiind că mărimile de regulă se pot hotări și măsura numai cu mărtmi de aceeași natură sau categorie: așa și măsurile sunt de 3 feluri: de spaț, de timp și forță sau putere. Abstau de a vorbi despre ele în special, amintesc numai măsurile ce au a să folosi în școala poporală, punând un deosebit pond la prescurtarea lor. Metrul = m., dm. cm., mm., Dekamtru = Dm., Hectometru = Hm., Kilo-metru = Km., Miriametru = Mm., la măsurile de suprafață tot aceste prescurtări folosim însemnând patratul cu cifra 2, asemenea la măsurile de volum însemnând volumul cu cifra 3. La măsurile de capacitate folosim următoarele prescurtări: litra = l., dl., cl., ml. și Hl. Pentru măsurile de greutate sau pond, folosim următoarele prescurtări: gram = g., decigram = dg. centigram = cg. miligram = mg., Dekagram = Dg. Hectogram = Hg. Kilogram = Kg., Majametrică = Mm. etc., numirile monetelor banilor e de recomandat a să scrie întreg, evitând astfel eventualele confuzii.

Măsuri pentru unghiuri. Aici putem folosi următoarele prescurtări. Gradul carele este a 360 parte din circumferința unui cerc, îl vom însemna prescurtat cu o nula mică, minuta cu o sedilă și secunde cu 2 sedile. Aceste ar fi prescurtările folosinde la diferitele măsuri.

În clasa a VI-a a școalei poporale ne putem estinde, intru cât ne permite timpul, la propunerea raporturilor, proporțiunilor. Aici dacă am tratat fundamental toate operațiunile, e locul și timpul de a putea pași fără frică cu terminele aritmetice, folosinde la materialul acestei clase putem apoi trece la regula de 3 simplă și compusă, putem

Prescurtările aci înșirate sunt cele prescrise de către înaltul minister reg. ung. de agr. industrie și comerțu. prin ordinațiunea dtto Budapesta, 1 August 1893 Nr. 33881. (Luând de bază meridianul (Laplace) Francezii au născocit măsurile metrice la anul 1791, la noi 1876

²⁾ Miriam., kilom., hectom. sunt numiri grecești, iar deci, centi numiri latine.

percurge practica italiană, regula de poziție falsă sau indiană, calcularea terminului mediu, regula asociațiunei, reg. alig., regula catenară, calcularea efectelor etc. Terminile folosite la aceste operațiuni în diferitele manuale cu mici excepții sunt bune. Notez în fine, că propunerea operațiunilor ridicarea la pătrat, la cub, precum și abstragerea rădăcinei de orice grad, n'are loc în școala populară, aparținând aritmeticei superioare.

Aceste ar fi pe scurt și în general niște păreri modeste ale mele, la terminologia și propunerea acestui studiu important, notând aci împregiurarea, că ocazional voi intra în specialități în ceea-ce privește terminologia și propunerea acestui studiu.

Încă una. La studiul aritmeticei, învățătorul să se ferească de mania vorbirii. Munca spiritului este muncă lină tăcută, vorba multă te împrăstie, te distrage și mai pe urmă te face și confus. Numai aceea posedă școlarul într'adevăr, ce și-a procurat însuși prin dezvoltarea intuitivă, prin deprindere continuă și prin aplicare conștie. Chiar pentru aceasta, trebuie să se conducă la activitate de sine, să aște, să cuprindă și să știe întrebuinta de sine regule, avantaje etc. Dacă învățătorul va lăsa pe școlar *pasiv*, cugetând, vorbind, făcând și calculând, dânsul ce ar trebui să cugete, spună, să facă și calculeze, acesta nici nu va alla, cu atât mai puțin va cunoaște modul și motivul lucrării sale, nici va avea ceva profit, nici în respect formal nici în cel material. Pentru aceea învățătorul va vorbi numai cât e de absolută trebuința. Întrebările să fie simple, scurte, clare și precise. Orice cuvânt întrecător, orice expresiune defectuoasă, orice determinare nesigură, orice săritură grabnică împiedecă cursul cugetării școlariilor. Cu cât învățătorul va ști să-i pună în mai mare lucrare, cu atâta le va procura mai multă îndestulare și încredere în puterile proprii și atunci cu fiecare cunoștință nouă, le va potența voia pentru învățământ, cu care însușire odată provăzuți școlarii, poate fi învățătorul încre-

dințat, că se allă și dânsul și i-a pus și pe ei pe calea adevărată a învățământului.

În urma acestora cred, ba nutresc firma convingere, că nu voi exagera afirmând, că la propunerea acestui studiu puțin impoartă terminologia, lucrul principal e aici modul de predare. Terminologia impoartă mai mult pe învățator. Stând lucrul astfel, relativ la terminologie, îmi susțin modasta propenere, că în interesul unității învățământului (aici a studiului aritmetica) cărțile, adecă manualele de calcul pentru clasele I și două, precum și învățătorii, să folosească ca termine la aritmetică numai terminile elementare și cele sinonime, având cartea de calcul pentru aceste clase a purtă tittul »Cartea de Socotă», iar pentru clasele III, IV, V și VI manualul de calcul va purtă titlul de »Aritmetică» și se va folosi paralel de expresiunile și terminile elementare și sinonime aici indicate și terminile aritmetice.

Traian V. Givulescu,

Învățător.

Prelegere practică

din Fizică, despre: tunet, fulger și trăznet, cu elevii din anul VI, după treptele Herbart-Zilleriane¹⁾.

Anunțarea fintei. Iubiților copii! Acum voim să învățăm despre unele fenomene, ce le putem observa în natură, mai ales când e tempestate sau vreme grea!...

I. *Analiza.* Care e natura N.?... (În înțeles mai restrâns elevul va răspunde:) Natura e locul... sau spațiul gol, ce se estinde în jurul și deasupra noastră... Așa e!... Când zicem, ca e vreme grea?... adică tempestate!?... Atunci când ceriul e înnorat... bate vânt mare și ploaie... În așa timp, ce fac oamenii și animalele, de cumva se află pe afară?... Fug la scut... se ascund... Oare pentru ce?... Li frică de ceea ce văd... Bine!...

Ploaia, vântul... ce am zis altădată, că sunt?... Acestea sunt fenomene adică arătări... de ale naturii! Ori cum?... Sunt fenomene naturale!... Numai aceste fenomene le vedem noi în natură pe vreme grea sau când e vijelie?... Noi mai vedem și altele... Anume ce?... (Urmează presupuneri din partea elevilor... când aceștia chiar și întocmai neallând adevărul: continuă întrebând): Uitați fiilor! Dacă vremea aceasta grea se întâmplă noaptea, ce vedem pe cer câte odată?... ba! chiar în chilia unde ne aflăm?... Vedem... că ceriul... și chilia se luminează... Afară în natură, ce se întâmplă?... Fulgeră... A-ți băgat voi de seamă, cum fulgeră!?... Am băgat de seamă!... Ce mai auzim, nu mult după fulger?... Auzim o durduitură... sau?... Tunetul!

¹⁾ Citită în conferința învățătorilor din tractul Chișineu, ținută în Chitighaz la 23 Noembrie 1905.

Știți voi cum se nasc sau ivesc aceste fenomene?...
Atențiune!

II. Sinteza. 1. În nori întocmai ca și pe pământ se află electricitate... Unii din nori au electricitate pozitivă, iar alții negativă... Norii prin aer plutesc în toate părțile... Dacă acum se întâmplă, că se apropie un nor cu electricitate negativă, de altul cu electricitate pozitivă, ori întors; adică unul cu electricitate pozitivă, cu altul ce are electricitate negativă: atunci electricitățile lor se împreună la oaltă, adică electricitatea din un nor sare în celălalt!...

Noi am văzut, când am învățat despre electricitate, că frecând bine cu flanel un dărab de sticlă și apropiind apoi la întunec degetul de ea — sare o scânteie din sticlă în deget, auzindu-se o pocnitură slabă, iar scânteia aceasta o am numit cum?... Scânteie electrică!... Așa e! Deci ce se va întâmpla și în cazul spus mai sus?... când adică electricitatea dintr'un nor sare în celălalt?... Vedem o scânteie și se produce un sunet!... Scânteia aceasta, aici ce va fi?... Fulgerul... Dar sunetul sau durduitura auzită va fi ce?... Aceea e... tunetul... Fulgerul deci cum îl vedem?... Ca o scânteie, ce șerpuiește prin aer, răspândind o lumină... Scânteia născută aci, cum o vom numi?... O vom numi ca la bara de sticlă — scânteie electrică!... (*Reproducerea* acestei sinteze se face întâiu prin elevii mai buni, apoi și cu ceilalți mai slabi, notând aci totodată că elevii întotdeauna, când voim a controla atențiunea lor... au să ne deie răspunsuri întregi, iar eu în această prelegere, pentru cruțarea timpului și a spațiului, am indus aproape numai răspunsuri necomplete resp. mance)!

Sinteza 2. Ce ați dori acum să știți?... Cum se naște tunetul!... Atențiune!...

Când electricitatea din un nor sare în celălalt, scânteia electrică născută de aci, cu puterea sa mare, spintecă aerul atmosferic, iar acesta, adică aerul, după ce dispare puterea scânteii electrice: nizește a se împreună la oaltă, când acest aer despicaat caută a se împreună la oaltă iarăș, aerul încă fiind corp. se naște în atmosfera

sau mai bine în aer... un sunet... o durdătură!... Această durdătură se numește — tunet!... Cum se numește?... Spune tu N.! apoi P.! (*Reproducerea sintezei a doua*).

Sinteza 3. (Fiilor! tot în legătură ce cele învățate până aci, vom căuta să mai vorbim despre ceva! Deci fiți atenți!) Noi deja știm, că pe pământ se află electricitate pozitivă și negativă... În vreme de tempestate, electricitatea din atmosferă nizește a se împreuna cu cea de pe pământ, ori cea de pe pământ cu cea din atmosferă. Când electricitatea din atmosferă sau din nori se împreună cu cea de pe pământ, în acel moment încă se naște o scântei electrică și dacă aceasta scântei întâlnește în cale atare corp — îl nimicește. Așa de pildă: animalele și pe om această scântei le omoară, fierul, arama etc. le topește, iar arborii, casele, etc. le aprinde...

Acest fel de descărcare al puterii scântei electrice în corpurile de pe pământ se numește — trăznet. Prin urmare un corp zicem, că l-a trăznit atunci, când scântea electrică din atmosferă s'a descărcat asupra lui!... (*Reproducere*): Recapitulare generală a temei întregi!...²⁾

III. *Asociarea.* Din împreunarea electricității unui nor... cu electricitatea altui nor, se naște ce?...

Fulgerul!... Unde vedem noi fulgerul?... În atmosferă!... Dar tunetul, unde se aude?... Și acesta tot în atmosferă sau natură...

Dintre acestea două, care se observă mai întâiu?... Fulgerul!... Apoi?... Tunetul?... Oare de unde provine această deosebire?... (că, putem aproape spune: ele odată se nasc în atmosferă...) Pricina vine de acolo, că pe când tunetul (sunetul) face pe secundă numai 333 m., pe atunci fulgerul (lumina) percurge în acelaș timp o cale de 310.000 Km. Ce se mai poate observa în natură încă pe timpul când vedem fulgerul și auzim tunetul?... Putem câte odată auzi și trăznetul... Unde vedem, că se întâmplă trăznetul... În natură... Sau?... Pe pământ... — Ploaia... grindina...

²⁾ E de sine înțeles, că pe treapta sintezelor, în cât se ivește trebuința, facem și aprofundarea materială: explicând și lămurind „noțiunile“ nouă.

neaua : ce am zis că sunt?... Sunt fenomene ale naturii, căci decurg în natură... Dar fulgerul, tunetul... trăznetul sunt încă ce?... Și acestea sunt fenomene... Ascultați!

IV. Sistemizare. 1. Fulgerul întocmai ca ploaia... neaua etc. e un fenomen al naturii...

2. Tunetul e un fenomen al naturii și se naște totdeauna în urma fulgerului...

3. Trăznetul asemenea e un fenomen natural ce decurge pe pământ...

V. Aplicarea. Ce presupune nașterea fulgerului?... Aceasta presupune ivirea tunetului... Care se observează mai întâiu și pentru ce?... Care e al treilea fenomen învățat azi?... Acesta, unde decurge?... Anume cum? Dacă examinăm aceste fenomene, ce putem spune, ne aduc ele folos?... ca bunăoară neaua, ploaia, roua etc.... Nu ne aduc folos... Așa e! Despre fulger totuș ce am putea spune?... El luminează noaptea din când în când calea omului ce călătorește noaptea... Dar trăznetul?... Acesta nu ne aduce nici un folos, ba ne face numai pagubă și stricăciune, căci de multe ori ne omoară oameni... animale etc. Să știți însă fiilor, că noi ne putem apăra contra trăznetului casele prin aceea, că le prevedem cu un instrument, despre care vom învăța mai târziu... Acum îmi veți răspunde la ce vă voi întreba :

Părinții voștri când tună și fulgeră zic, că sântul Ilie umblă cu căruța de foc prin cer... Ce cugetați, au ei drept?... 'Dășii nu au drept, pentru că fulgerul și tunetul se nasc în aer din împreunarea electricității pozitive cu cea negativă!... Bine!... (Prin aceasta am combătut o credință superstițioasă a poporului de rând.)...

Toate acestea le cetiți fiilor și în manualul vostru de fizică, de rost nu aveți să învățați nimica, numai să înțelegeți, după cum v'am spus și explicat eu!

Ioan Crișian.

Nota Reducțiunii. Prelegerea e bine împărțită, dar puritatea limbajului lasă mult de dorit. Întrebările nu sunt destul de precise.

Informațiuni.

Comitetul reuniunii a ținut în 22 Dec. 1905 (4 Ian. n. a. c. ședință extraordinară, în carea pe lângă afacerile curente — la directă însărcinare a Ven. Consistor — a discutat modalitățile și mijloacele privitoare la întemeierea bibliotecilor parohiale și a făcut dispozițiunile necesare privitor la editarea organului reuniunii. La ședință au luat parte, sub prezidiul v.-prezidentului Iosif Moldovan, Domnii: Dimitriu Popoviciu, Iuliu Groșorean, Petru Vancu, Ioan Crișan, Ioan Vancu și Pavel Dârlea.

Apel. Din încredințarea comitetului reuniunii, apelăm la inima caldă a învățătorilor români, rugându-i să nu întârzie cu trimiterea abonamentului, pentru că dela această împrejurare depinde soarta organului nostru.

Solvirea tacselor. La cassa reuniunii s'a făcut următoarele solviri: a) *Tacsa de membru*: Mihai Leucuța 8 cor. 88 fil., Anghela Tapoș și Dr. P. Pipoș câte 4 cor.; Pavel Stana, Nicolae Cismaș câte 3 cor.; Pavel Dârlea, Iuliana Dârlea, Dimitriu Nădăban, Ioan Voluntir, Stefan Leucuța, Stefan Capra, Mihai Dragoș, George Iancin, Dimitrie Boar, Ioan Belea, Traian Tabic și Ioan Crișan câte 2 cor.: Stefan Dolga, Teodor Lucaciu, Lucreția Ambrus, Teodor Cămpan, Alexiu Turic și Miron Olar câte 1 cor. *Pentru diplomă*: Mihai Vidu. *Abonament*: Ioan Bele, Prot. Givulescu și El Murgu câte 5 cor., Mihai Velici avocat și Teodor Cămpan câte 2 cor. 50 fil. Traian Tabic 50 fil.

Fondul de editare al organului. Cu deosebită plăcere înregistrăm la acest loc, nobila stăruință a conmembrului *Mihai Vidu*, președintele despărțământului *Hălmașiu*, carele cu ocaziunea sîntelor sărbători a nașterii D-lui, în favorul fondului de editare al organului reuniunii, a cutrierat cu coriștii săi — ca colindători — pe la casele fruntașilor Hălmașeni, adunând și transpunând cassarului reuniunii suma de 10 cor.

Fapta D-lui Vidu e vrednică de toată atențiunea. Incât pentru coriștii săi, îi rugăm să primească mulțămita dascălilor români de a căror recunoștință sau învrednicit prin acest fapt.

„Meseriașul“ este numele unuia dintre cele mai noi organe de specialitate, apărut de curând în Lugos. Acest

organ are de scop a promova interesele meseriaşilor români, a le pune la dizpoziţie lectură potrivită, şi a-i ţine în curent cu progresele industriei moderne. Redactor este vrednicul nostru coleg *Constantin Liuba* învăţător în Lugos. Învăţătorii sunt chemaţi a recomanda meseriaşilor români din comunele lor acest organ, care umple un gol pe terenul nostru cultural şi va întări pătura mijlocie a societăţii atât de neglijată la noi.

Metropolitul şi reuniunea învăţătorilor.

Cetim în „Foaia şcolară” din Blaj, că la adunarea generală a reuniunii învăătoreşti de acolo au luat parte şi Ex. Sa Metropolitul Dr. Mihalyi de Apşa, care în cuvântarea sa a arătat că cunoaşte neajunsurile învăţătorilor şi încurajându-i, i-a asigurat că va lucra cu ei împreună la îmbunătăţirea sortii „Apostolilor săteşti”. Tot cu aceea ocaziune a pus la dispoziţia prezidiului 100 cor. pentru cea mai bună disertaţiune.

Teatrele săteşti să preţuesc în România tot mătare. Începutul înfiinţării sa făcut de direcţiunea domeniului co-roanei şi acum sunt în 18 comune teatre săteşti. Teatrele sunt împreunate cu şcoala, aşa că sala de învăţământ este locul pentru auditori, iar în faţa ei se află zidită bina, care e despărţită numai prin cordină. Teatrul încă este o şcoală, prin care se poate mai cu efect combate patima beţiei, datinele rele şi patimile oamenilor. N'ar strica, a se înfiinţa asemenea teatre şi pe la noi, mai vârtos prin somunele mai mari. Dintre piezele mai alese, cari s'ar putea preda în asemenea teatre amintim aici: „*Ispravă*”, „*Şcoala şi ostirea*”, „*Jurămintele strâmbre*”, „*Doctorul de plasă*” şi „*Logofătul Călin*”.

Şezători populare. În Braşov damele române au început să ţină în serile lungi de iarnă şezători, în cari să cetesc lucruri folositoare, să cântă doine şi cântece mai alese şi să dau poveşte din economia casnică. Scopul acestor şezători este răspândirea culturii în popor şi merită toată atenţiunea.

Învăţătorii şi corporaţiunile bisericesti.

În anul acesta se fac restauraţiunile corporaţiunilor bisericesti. Suntem informaţi că bravii parohieni din Curtici şi Hălmagiu, au ales în comitetul parohial şi pe învăţătorii lor. E timpul ca comunele bisericesti să recunoască îndreptăţirea învăţătorilor şi necesitatea de apostolii culturii în toate corporaţiunile bisericesti şcolare, iar învăţătorii să se intereseze mai mult de soarta lor şi a şcolii, şi să stărue a se învrednici de atenţiunea cuvenită cu ocaziunea acestor restaurări.

POȘTA NOASTRĂ.

G. J. în Or. Interesul tău iubite frate potențează celeritatea acțiunii noastre. Numărul 116 al Poporului Român din Budapesta, ne pare rău dar, nu ți-l putem trimite, fiind dat spre folosință în altă parte. După reprimire, bucuros. Face-ți și voi ceva!

I. F. L. Ai tot dreptul! Cetește epistola noastră din capul foii și te acomodează. Epistola D-tale ar fi meritat a se publica în organul nostru în întreg cuprinsul ei, dar fără îndreptățirea D-Tale n'am îndrăznit.

D. B. în Nădab. Disertațiunea am rezervat'o pentru adunarea generală.

I. St. în R În lipsa de spaț. am rezervat'o pentru numărul viitor.

Curios. Cetește Nr. 116 a „Poporului Român” din Budapesta. În organul nostru n'a încheput.

Mai mulți. În chestiunea catichizării am intervenit la Venerabilul Conzistoriu, conform însărcinării.

G. G. Și noi am cetit adevărurile sfinte ale „Adevărului” din Brașov. Cred de aproape timpul în care bărbații grei și ne-preocupați și dela noi, vor da locul cuvenit învățătorului.

Egamen... Metodul *Gabel* mi se pare foc de paie. Eu l'am aplicat, dar pe cât de succeasă mi-a fost disertația, pe atât de nesucceasă întreprinderea aplicării. „*Fonomimica*” însă m'a scos din încurcătură. Metodul „*Fonomimic*” se poate aplica cu succes la orice ABCdar.

I. A. în A. „Învățătorul ca scrutător al individualității elevilor”, pentru numărul de față a sosit târziu.

M. V. în H. Epistoala deschisă s'a adresat numai învățătorilor, cari s'au sâmtit îndemnați a ne felicita de succes și a ne asigura de consimțământul lor. În celelalte ni-om face datoria la timpul său.

D. P. în C. Pe Joi te aștept.

BIBLIOGRAFIE.

În editura librăriei *Ciurcu* din Braşov, au apărut:

Boneta-roşie, poveste, 32 fil.; *Rozalba*, poveste, 32 fil.; *Rozioara din spini*, poveste, 32 fil.; *Printul Ariciu şi prinţesa Broască*, poveste, 8 fil.; *Cenuşotca*, poveste, 8 fil.; *Îmblăciul din cer*, poveste, 8 fil.; *A fost odată, şese poveşti pentru tinerime*, 20 fil.; *Carte de rugăciuni pentru tinerimea şcolară* pr. 40 fil.

Aceste cărţicele, editate cu mult gust şi împodobite cu frumoase chipuri în color, menite a desvolta gustul de cetire la şcolari, să recomadă în atenţiunea D-ilor învăţători, fiind foarte potrivite ca cadouri la sărbători, ba chiar şi ca premii de examene.

În editura tipografiei diecezane din Arad, au apărut din nou şi întocmite după ortografia Academiei române:

ABCdar întâia carte de cetire de Iosif Moldovan şi consoţii pr. 40 fil.

A doua carte de cetire de Iuliu Grofşorean şi consoţii, pr. 40 fil.

A treia carte de cetire de Nicolae Şfegu şi consoţii, preţul 60 fil.

În editura tipografiei şi librăriei *Petru Simţion* din Arad:

Limba Magiară, pentru elevii claselor inferioare de Iuliu Grofşorean şi Iosif Moldovan, preţul 50 fil.

Limba Magiară, pentru elevii claselor superioare de Iuliu Grofşorean şi Iosif Moldovan, preţul 50 fil.

